

Problematische Jeugdgroepen

Een vergelijkende beleidsanalyse tussen de gemeenten Amersfoort,
Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch

Lieke van Beek

Rhodé van den Berg

Daisy Elferink

Anke Kraassenberg

Problematische Jeugdgroepen

Een vergelijkende beleidsanalyse tussen de gemeenten Amersfoort,
Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch

Lieke van Beek

Rhodé van den Berg

Daisy Elferink

Anke Kraassenberg

Begeleider: Dr. C. Baerveldt

Premaster thesis Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

Universiteit Utrecht

Datum: 27 juni 2011

Samenvatting

Jeugdgroepen vormen vaak een probleem in grote steden. Er is landelijk besloten dat gemeenten de regie krijgen om dit probleem aan te pakken. In deze thesis is een vergelijkende beleidsanalyse gemaakt tussen de steden Amersfoort, Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch. De shortlistmethodiek van Bureau Beke is in alle vier de gemeenten gebruikt om onderscheid te maken tussen hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen. In de analyse kijken we naar de samenwerking tussen de verschillende partners en worden de verschillen en overeenkomsten in repressieve en preventieve maatregelen uitgelicht. Hierbij ligt de nadruk op overlastgevende jeugdgroepen.

Door half- open interviews met betrokken actoren - gemeente, politie en jongerenwerk - is er een antwoord gezocht op de vraagstelling. De interviews zijn gebruikt om de samenwerking tussen de ketenpartners in beeld te krijgen met een topiclijst en een voorbeeldcasus.

Uit de interviews blijkt dat de samenwerking tussen de actoren is verbeterd sinds de komst van het Veiligheidshuis. Het meest benadrukte knelpunt is het gat tussen jongerenwerk en de politie. Jongerenwerkers vinden het lastig welke informatie zij moeten uitwisselen met de politie. Zij denken hiermee de vertrouwensrelatie te schaden. Verder blijkt repressie een lastig punt, want politie kan pas ingrijpen wanneer een strafbaar feit is gepleegd. Hier is sprake van een duidelijke scheidingslijn tussen preventie en repressie. De opvallendste bevinding is de inconsistentie die lijkt te bestaan tussen de doelen in het beleid en de ingezette middelen in de praktijk. Dit geldt voor alle vier de steden. De doelen zijn voornamelijk repressief, terwijl de middelen ook inzetten op preventie.

Schets van het vraagstuk

Aard en omvang van de problematiek

De bestrijding van overlast door jongeren is een belangrijk speerpunt in het Nederlandse overheidsbeleid. De overheid baart zich zorgen dat de criminele jeugdigen verder zullen afglijden naar de criminele wereld, waardoor de aanpak van jeugdgroepen een belangrijk thema is geworden (Ministerie van Justitie, 2010). Dit is niet zonder reden, want uit onderzoek blijkt dat 75% van de jeugdcriminaliteit in groepsverband wordt gepleegd of door groepsprocessen ontstaat (Ferwerda & van Ham, 2010).

De doelstelling van de overheid was om in 2010 de overlast in Nederland te reduceren met 25% ten opzichte van 2002. Uit de integrale veiligheidsmonitor van 2009 blijkt dat 12% van de inwoners aangeeft dat jeugdoverlast in hun buurt vaak voorkomt (Ministerie van Veiligheid en Justitie & Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, 2010). In Nederland zijn in totaal 1760 problematische jeugdgroepen in beeld gebracht. Specifiek gaat het om 1341 hinderlijke jeugdgroepen, 327 overlastgevende jeugdgroepen en 92 criminele jeugdgroepen (Ferwerda & van Ham, 2010). Om deze jeugdgroepen aan te pakken is een jeugdgerichte aanpak, handhaving van openbare orde en opsporing van criminaliteit nodig. De gemeenten hebben de regie op de aanpak, zodat er kan worden ingezet op maat.

Alle gemeenten werken met de shortlistmethodiek van Bureau Beke om de jeugdgroepen in kaart te brengen. De shortlist is een instrument waarmee de wijkagent de verschillende jeugdgroepen periodiek in kaart kan brengen. De groepen worden onderverdeeld in drie categorieën; hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen. Een hinderlijke jeugdgroep is een groep die rondhangt, geluidsoverlast veroorzaakt en lichte vernielingen pleegt. Het is een groep waarvan het grootste gedeelte nog naar school gaat en de rest een baantje heeft. Er wordt gebruik gemaakt van alcohol en softdrugs, maar minimaal in verhouding tot de andere twee jeugdgroepen. De jongeren uit de hinderlijke groep zijn nog gemakkelijk te corrigeren. De overlastgevende jeugdgroep gaat een stap verder. De jongeren uit deze groep maken fors gebruik van alcohol en drugs. Ze raken vaak betrokken bij geweldpleging en lichte mishandeling en komen regelmatig in aanraking met de politie. Er is al een duidelijke harde kern zichtbaar en de groepen zijn vaak hechter dan de hinderlijke groep. De criminele groep kenmerkt zich vooral door zwaardere criminaliteitsvormen. Ze gebruiken drugs en handelen ook professioneel in drugs. De meerderheid bezit veelal een wapen en de criminele acties leveren (financiële) winst (Ferwerda & Kloosterman, 2006).

In tabel 1 staan de cijfers van de ingedeelde jeugdgroepen uit de verschillende gemeenten, zoals vastgesteld in de documenten uit 2010.

Tabel 1. *Aantal hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen uit de gemeenten Amersfoort, Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch zoals gedocumenteerd in 2010.*

	Amersfoort	Arnhem	Deventer	's- Hertogenbosch
Hinderlijke jeugdgroepen	6	14	14	6
Overlastgevende jeugdgroepen	5	2	4	4
Criminele jeugdgroepen	1	3	-	3

Bron: Gemeente Amersfoort, 2010a; Gemeente Arnhem, 2010a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a; Politie IJsselland, 2010.

Tabel 1 geeft schematisch weer wat de verschillen zijn in de gemeenten in aantallen problematische jeugdgroepen. Arnhem heeft de meeste jeugdgroepen, maar kijkend naar het aantal jeugdige inwoners per provincie hebben de Gemeenten Amersfoort en 's-Hertogenbosch het meeste overlast van jongeren. De tabel geeft aan dat er in Deventer geen criminele groepen zijn gesignaleerd en ingedeeld. In vergelijking met Deventer en Amersfoort hebben Arnhem en 's-Hertogenbosch meer last van criminele jeugdgroepen, waar Deventer en Amersfoort duidelijk meer hinderlijke groepen signaleren. Uit landelijke cijfers blijkt dat problematische jeugdgroepen het meest voorkomen in grote steden. De impact in kleinere gemeenten is wel groter, omdat hier relatief minder jongeren opgroeien (Ferwerda & van Ham, 2010).

Repressie en Preventie

In deze thesis leggen we de focus op de overlastgevende jeugdgroepen. In Deventer zijn geen criminele groepen, waardoor deze vergelijking lastig is. In alle vier de gemeenten zijn overlastgevende groepen aanwezig. Bij overlastgevende groepen is moeilijk aan te geven welke actor de verantwoordelijkheid heeft. Deze groepen hebben nog niet voor het criminele pad gekozen, maar er is vaak wel sprake van criminele feiten. Er moet continue afstemming plaatsvinden tussen de repressieve aanpak, die voornamelijk door politie wordt uitgevoerd, en de preventieve aanpak, vooral uitgevoerd door jongerenwerk. Wij vinden het interessant om te bekijken hoe deze

afstemming in de praktijk plaatsvindt. In deze thesis wordt de preventieve aanpak gebruikt als benaming van tertiaire preventie. Tertiaire preventie richt zich op de zorgkant van jongeren die al behoren tot een jeugdgroep. Het doel van tertiaire preventie is om erger te voorkomen, wat inhoudt dat geprobeerd wordt jongeren toekomstperspectief te bieden (Brug, Assema & Lechner, 2008). De repressieve aanpak is het terugdringen van overlast en criminaliteit door deze groepen hard aan te pakken. Het gaat bijvoorbeeld om opsporing en vervolging waarbij het Ministerie van Justitie vaak een rol speelt (Ferwerda, 2006).

Theoretisch kader

Kinderen en ouders beïnvloeden elkaar constant. Zowel kindkenmerken, ouderkenmerken als omgevingskenmerken zorgen voor dit wederkerige proces.

De bovenste kenmerken zijn onder te verdelen in risicofactoren en beschermende factoren. Risicofactoren zijn een bedreiging voor het gedrag van het kind, omdat het de kans op problemen vergroot. Een moeilijk temperament is een voorbeeld van een kindkenmerk wat risicovol kan zijn. Een ouderkenmerk kan betekenen dat er een scheiding is of dat er een gebrek aan opvoedingsvaardigheden aanwezig is. Een omgevingskenmerk is bijvoorbeeld de buurt waarin het kind opgroeit. Beschermende factoren zorgen juist voor een minder grote kans op problemen of problematisch gedrag. Hierbij kan gedacht worden aan een sterk karakter, een stabiel relatie van de ouders en/of een hecht sociaal netwerk.

Het balansmodel geeft de verhouding weer tussen de risico- en beschermende factoren op micro-, meso- en macroniveau. Respectievelijk de verhouding tussen ouder en kind, de gezins- en buurtfactoren en de maatschappelijke achtergrond (Bronfenbrenner, 1980). Deze verhouding geeft de balans weer tussen de draaglast en de draagkracht van een kind. De beschermende factoren verhogen de draagkracht, waar de risicofactoren de draaglast vergroten. Dit kan gezien worden als een weegschaal waarbij gestreefd wordt naar evenwicht, zodat de draaglast niet zwaarder weegt. Het model geeft aan wanneer de draaglast overheerst, er een vergrote kans op probleemgedrag aanwezig is. Bakker (1998) benadrukt in zijn model, dat bij een cumulatie van risicofactoren de kans groter is op probleemgedrag. Voor een schematisch overzicht van het balansmodel, zie bijlage 1.

Oorzaken van crimineel gedrag in jeugdgroepen

Er zijn verschillende verklaringen voor waarom jongeren crimineel gedrag gaan vertonen. De verklaringen zijn te verdelen in persoonlijke kenmerken en groepsinvloeden.

Persoonlijke kenmerken

De theorie van Hirschi (1969) laat zien dat een oorzaak voor het vertonen van crimineel gedrag voor een individu een gebrek aan sociale bindingen binnen het gezin, de buurt of de maatschappij is. Een gebrek aan binding met de samenleving verklaart niet alleen het delinquente gedrag, maar ook de omgang met delinquente vrienden.

Ook in de zelfcontrole-theorie van Gottfredson en Hirschi (1990) wordt gesteld dat de relatie tussen delinquente vrienden en wetsovertredend gedrag door een gemeenschappelijke factor wordt verklaard. De 'lage zelfcontrole factor' is een geheel aan eigenschappen waardoor mensen zichzelf niet makkelijk kunnen beheersen. Door deze eigenschappen zijn mensen sneller geneigd tot crimineel gedrag en de omgang met criminele personen.

De omstandigheden waarin een individu opgroeit vergroot de kans op crimineel gedrag. Het balansmodel van Bakker (1998) geeft aan dat armoede en weinig sociale voorzieningen risicofactoren zijn. Dit wordt bevestigd in het onderzoek van Agnew, Matthews, Bucher, Welcher, & Keys (2008). Omstandigheden die samengaan met een lage sociaal-economische status – zoals substantiële veranderingen in de leefstijl en geen geld hebben om zorg te financieren – vergroten het risico lid te worden van een criminele groep.

Groepsinvloeden

Volgens het balansmodel van Bakker is het optrekken met een groep jongeren een risicofactor voor een individu om crimineel gedrag te vertonen. Groepsdruk kan er voor zorgen dat een jongere wordt aangezet tot ongewenst gedrag, zoals het plegen van misdaden en het gebruiken van verdovende middelen.

De differentiële associatie theorie van Sutherland (1947) is een van de belangrijkste theorieën waarin de invloed van groepen jongeren een beslissende rol speelt in het ontstaan van crimineel gedrag. Sutherland gaat ervan uit dat delinquent gedrag wordt geleerd binnen intieme persoonlijke groepen. Wanneer iemand in aanraking komt met een overmaat aan opvattingen die positief staan tegenover wetsovertredingen, in vergelijking met opvattingen die wetsovertredingen afkeuren, dan is crimineel gedrag het resultaat (differentiële associatie).

Er zijn onderzoekers die zich niet hebben bezig gehouden met de persoonlijkheid of de groep die ten grondslag kan liggen aan het samenplegen, maar zij zien het samenplegen als een instrumentele keuze van de daders. Cornish en Clarke (1986) meenden dat het rationele keuze-perspectief een goede verklaring kon bieden voor allerlei beslissingen die daders nemen bij het plegen van delicten. Aspecten als werkwijze, soort delict, tijdstip en locatie zijn allemaal keuzen en binnen het rationele keuze-perspectief worden deze afgewogen en de uitkomst is een gezamenlijke

besluitvorming. Dit betekent niet dat de onderzoekers de daders zien als perfecte rationele wezens, maar dat er op de één of andere manier een afweging in de groep plaatsvindt van de beperkingen en de mogelijkheden die zich voordoen. Zijn de mogelijkheden binnen de groep groter dan de beperkingen dan is de kans groot dat er crimineel gedrag gaat plaatsvinden.

Vraagstelling

“Het klinkt heel stoer: we trekken een blik politieagenten open we gaan jongeren die overlast veroorzaken van de straat af meppen. Maar dat is laf” zegt Micha de Winter in een interview, gepubliceerd in de Spits (2011). Haisma, directeur van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid voegt hieraan toe dat het belangrijk is dat de harde aanpak wordt gecombineerd met methodes die bewezen effectief zijn; niet alleen repressieve aanpak lost de oorzaak van het probleem op (de Spits, 2011). Het oplossen van het probleem vraagt om een nauwgezette samenwerking tussen verschillende partners uit de praktijk. Hierdoor kan er gecoördineerd worden en goede afstemming gevonden worden (Ferwerda & van Ham). In gemeentebeleid wordt benadrukt hoe belangrijk deze samenwerking is. In een beleidsstuk staat bijvoorbeeld: “Het succes van het gezamenlijke veiligheidsbeleid is mede afhankelijk van de kwaliteit van samenwerking” (Gemeente ’s-Hertogenbosch, 2010a). In deze thesis wordt een beleidsanalyse gemaakt van de gemeenten Amersfoort, Arnhem, Deventer en ’s-Hertogenbosch. Op de volgende vragen wordt antwoord gegeven: *Hoe is de ketensamenwerking binnen de verschillende gemeenten in de praktijk? En hoe is de repressieve en preventieve kant op elkaar afgestemd?*

Beleidsinhoud van de gemeenten

De gemeenten hebben de regie over het beleid ten aanzien van jeugdgroepen; de verantwoordelijkheid om het beleidskader te bepalen en te zorgen dat dit wordt uitgevoerd ligt bij hen. Hiertoe behoren taken als inzicht krijgen in het probleem, maatregelen formuleren, prioriteiten aanbrengen, de samenwerking in goede banen leiden en een goede verdeling van inzet coördineren (CCV, 2008). De aanpak van overlastgevende jeugdgroepen vraagt om een combinatie van groeps-, domein- en individueel gerichte aanpakken (Ferwerda & van Ham, 2010).

Actoren

Naast de gemeente spelen ook andere actoren een belangrijke rol. Er wordt door de gemeenten grote waarde gehecht aan de samenwerking tussen betrokken actoren. Dit gebeurt door verschillende soorten overleg, zoals een wijkoverleg of casusoverleg binnen het Veiligheidshuis.

Betrokken partijen komen in de overlegvormen samen om jongeren te bespreken, informatie uit te wisselen en taken te verdelen.

In tabel 2 wordt per gemeente weergegeven welke actoren dit zijn. In de grote lijnen zijn vooral overeenkomsten te zien.

Tabel 2. Actoren die in de vier gemeenten betrokken zijn bij de aanpak van overlastgevende jeugdgroepen.

	Amersfoort	Arnhem	Deventer	's- Hertogenbosch
Gemeente	Gemeente Amersfoort	Gemeente Arnhem	Gemeente Deventer	Gemeente 's-Hertogenbosch
Politie	Politie Amersfoort	Politie Arnhem Veluwe Zoom	Politie IJsselland	Politie 's-Hertogenbosch
Openbaar Ministerie	Ja	Ja	Ja	Ja
Welzijnsorganisaties	Beweging 3.0, SWA, SOVEE	Rijnstad en Pactum/ Rijn-Side	Raster, KIJ en Coach	Juvans en Divers
Veiligheidshuis	Ja, fysiek	Ja, fysiek	Ja, virtueel	Ja, fysiek

Bron: Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Arnhem, 2010a; Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a.

Verschil is aanwezig in de opbouw van het welzijnswerk per gemeente. In 's-Hertogenbosch worden straatcoaches bijvoorbeeld gevormd door bewoners uit de wijk (Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a). In Arnhem bestaan straathoekwerkers en ambulante jongerenwerkers die als professionals vaak in verschillende wijken werkzaam zijn en niet in hun eigen woonwijk (Gemeente Arnhem, 2011b). Dit om privé en werk gescheiden te kunnen houden.

In de vier gemeenten zijn Veiligheidshuizen opgezet voor het reduceren van criminaliteit en overlast. Het veiligheidshuis speelt een grote rol in het bemiddelen van de ketenaanpak, maar neemt geen casussen over van partners. De reden voor deze werkwijze is dat er samenwerking nodig is om ieders afzonderlijke doelstellingen te kunnen bereiken (Veiligheidshuizen, 2010).

Het Veiligheidshuis bestaat uit gemeente, Openbaar Ministerie, Politie, Raad van de Kinderbescherming, (jeugd) reclassering en welzijnsorganisaties. De gemeente heeft hierin de regierol en heeft dus de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het aansturen van de verschillende

partners.

Veiligheidshuizen houden zich bezig met huiselijk geweld, veelplegers en jeugd. Voor deze thesis is het onderwerp jeugd gebruikt. Jeugdgroepen worden besproken tijdens het casusoverleg waarbij de verschillende ketenpartners aanwezig zijn. Hieruit volgt een taakverdeling waardoor de verantwoordelijkheden toegewezen worden aan een partner. Dit maakt rollen en aanspreekpunten overzichtelijk.

Een Veiligheidshuis kan fysiek aanwezig, maar ook virtueel. Amersfoort, Arnhem en 's-Hertogenbosch hebben een fysiek Veiligheidshuis, wat betekent dat er daadwerkelijk een plek is ingericht waarin verschillende partners een plek hebben. Dit zorgt voor korte lijnen tussen de partners. Wanneer het Veiligheidshuis virtueel bestaat, zoals in Deventer, is er geen gezamenlijk kantoor. Bij beide vormen is er sprake van een casusoverleg, alleen in Deventer vindt dit bijvoorbeeld plaats op het gemeentehuis.

Doelen

In alle vier de gemeenten zijn er meerdere hoofddoelen naar voren gekomen. Deze komen inhoudelijk sterk overeen. De geformuleerde doelstellingen bestaan voornamelijk uit doelen op de ketenaanpak en de aanpak van jeugdgroepen (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Arnhem, 2009b; Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a). Allereerst zijn er algemene doelstellingen geformuleerd waarmee aangesloten wordt op het landelijk beleid. Deze zijn breed opgesteld. Een voorbeeld hiervan is het terugdringen van de objectieve cijfers van criminaliteit en het verhogen van de veiligheidsgevoelens (Gemeente Arnhem, 2009b; Gemeente Deventer, 2010). Daarnaast hebben de gemeenten specifiekere doelen opgesteld. De doelstellingen zijn in tabel 3 verwerkt.

Tabel 3. Doelstellingen per gemeente

	Amersfoort	Arnhem	Deventer	's-Hertogenbosch
Ketenaanpak	Extra investeren in samenwerking partners en aansluiting op elkaar.	Opzetten en borgen van een integrale structuur Goed lopende keten van preventie, repressie en zorg door gestructureerde samenwerking in stadsbreed Veiligheidshuis Arnhem Aansluiting bereiken in taken en verantwoordelijkheden, tussen de kernpartners	Sterke regie op de ketenaanpak Het creëren van een betere overlegstructuur	-
Zorg	Voldoende voorzieningen voor jongeren Jongeren maatschappelijk laten participeren Breed activiteiten aanbod	Alle kinderen en jongeren kansen bieden op een gezonde ontwikkeling in velerlei opzicht Nazorg voor jeugdige ex-gedetineerden Voorzieningen voor de jeugd	Voldoende voorzieningen voor jongeren. Snel signaleren voor een adequate hulpverlening.	Voldoende voorzieningen voor jongeren Breed activiteitenaanbod Jongeren maatschappelijk laten participeren
Overlastbestrijding	<u>2015</u> - Meldingen jeugdoverlast 1100 (2009: 1.268). - max 10% vaak last van overlast (2009:13%) - Jeugdoverlast ervaren als buurtprobleem 6 ^e plek (2009:4)	<u>2012:</u> - Vermindering van het aantal jeugdige verdachten 12-18 jaar tot 2,5 per 1.000 en van 18-24 tot 3,5 per 1.000 - De jeugdoverlast in Arnhem is in 2012 met 10% gedaald ten opzichte van 2008.	<u>Eind 2011</u> - De overlast terugdringen door inzet op zorg en repressie - Het veiligheidsgevoel moet in 2015 zijn toegenomen naar een 7,5. - De aard en omvang in beeld krijgen.	<u>2015:</u> - incidenten per 1000 inwoners max 10 (2009:11). - max 15% vaak last van overlast (2009:17%) - max 11 overlastgevende en hinderlijke jeugdgroepen (2009:13) - max 3 criminele jeugdgroepen (2009:5)

Bron: Gemeente Amersfoort, 2010a; Gemeente Amersfoort, 2011b; Gemeente Arnhem, 2008a; Gemeente Arnhem, 2009b; Gemeente Arnhem, 2011a; Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b.

Uit tabel 3 blijkt dat in het beleid van jeugdgroepen het verbeteren van de samenwerking tussen partners een belangrijke doelstelling is. Opvallend is dat in de gemeente 's-Hertogenbosch minder de nadruk ligt op het verbeteren van de ketensamenwerking. In de andere drie gemeenten zijn specifiekere doelen gesteld over het verbeteren van de samenwerking tussen partners, waar het veiligheidshuis een belangrijk aandeel in heeft. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de gemeente 's-Hertogenbosch al jaren werkt met het veiligheidshuis en de ketensamenwerking al langer lopende is, waar de andere gemeenten, voornamelijk gemeente Deventer, nog volop in ontwikkeling is met het veiligheidshuis en de ketensamenwerking.

Amersfoort, Arnhem en 's-Hertogenbosch hebben duidelijke meetbare doelen over het bestrijden van overlast. In Deventer zijn de doelen niet meetbaar gemaakt, maar breed geformuleerd. Deze doelen zijn in de beleidsstukken terug te vinden onder de kop doelen.

De zorgdoelen zijn niet teruggevonden in de beleidsstukken onder een specifieke kop, behorend tot de aanpak van jeugdgroepen, waardoor het lijkt of de gemeenten meer ondersteuning aan overige bewoners bieden in de gemeente dan inzetten op zorg voor de jongeren. Echter, wordt er veel zorg geboden aan jongeren in alle gemeenten. Zo noemen alle gemeenten de noodzaak voor voldoende voorzieningen voor jongeren. Dit is een doel dat tevens meetbaar is. Een verklaring voor het gemis van zorgdoelen is dat deze vaak moeilijk concreet te maken zijn. Dit wil niet zeggen dat de doelen gericht op overlastbestrijding betere doelen zijn.

Middelen

Uit bovenstaande blijkt dat het beleid van de steden gaat over de samenwerking tussen de partners en de aanpak van jeugdgroepen. De meetbare doelstellingen gaan over het bestrijden van de overlast en het verminderen van overlastmeldingen. De middelen die zijn ingezet om de doelstellingen te bereiken hebben echter te maken met beiden; de repressieve kant en de preventieve kant. Alle vier de gemeenten maken gebruik van de groepsaanpak, wat onderdeel is van de shortlistmethodiek van Bureau Beke (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Arnhem, 2009b; Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a). De groepsaanpak is een aanpak met drie type maatregelen, namelijk: domeingerichte, groepsgerichte en persoonsgerichte maatregelen (Ferwerda & van Ham, 2010). Elke maatregel is onder te verdelen in de repressieve of de preventieve kant.

Tabel 4. *Middelen*

	Amersfoort	Arnhem	Den Bosch	Deventer
Casusoverleg	X	x	x	x
Jongerenwerk	X	x	x	x
Straatcoaches/ Straathoekwerkers	X	x	x	-
Halt	-	x	x	x
Jeugdagenten	-	-	x	x

Bron: Gemeente Amersfoort, 2010a; Gemeente Amersfoort, 2011b; Gemeente Arnhem, 2011c; Gemeente Deventer, 2010; Politie IJsselland, 2010; Raster, n.d.

Groepsgerichte maatregelen

In tabel 4 is te zien dat in alle vier de gemeenten casusoverleggen plaats vinden, die er toe dienen de jeugdgroepen in kaart te brengen. De groepen worden besproken door de betrokken partners en er worden afspraken gemaakt over te ondernemen acties (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Arnhem, 2009b; Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a). In Amersfoort en Arnhem lijkt bij dit overleg de nadruk te liggen op repressieve maatregelen, zoals het reduceren van de directe overlast. Dit door middel van toezicht van politie en het organiseren van activiteiten door het jongerenwerk om de jongeren van de straat te houden. Ook zijn er straatcoaches en straathoekwerkers om de overlast terug te dringen. In Deventer is de aanpak van overlast een doel, maar heeft ook de zorgkant de nadruk. Jongerenwerkers zijn direct werkzaam in het bouwen van een relatie met de groep en op die manier op het bieden van zorg (Gemeente Deventer, 2010). 's-Hertogenbosch lijkt, zoals eerder genoemd in de doelen, meer het accent te leggen op overlastbestrijding, maar bij de inzet van middelen is ook preventie terug te zien.

Kortom, de acties die op groepsniveau worden uitgevoerd hebben in Amersfoort en Arnhem als doel de directe overlast in de buurt te bestrijden. In Deventer neigen deze acties al meer naar preventieve maatregelen.

Persoonsgerichte maatregelen

Individuele trajecten worden ingezet wanneer jongeren crimineel gedrag vertonen of in een zorgsituatie zitten. In alle vier de steden zijn er individuele casusoverleggen waarin zij worden

besproken door de gezamenlijke partners.

Afhankelijk van de achtergrond van de jongeren treffen de partijen in Amersfoort, Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch maatregelen. Deze maatregelen bestaan uit bijvoorbeeld gesprekken met jongeren, activeren in het zoeken van dagbestedingen en het aanbieden van speciale trajecten waarbij jongeren zo snel mogelijk weer in de maatschappij participeren (Gemeente Amersfoort, 2011b; Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b; Rijnstad & Pactum/Rijn-Side, 2010). Bij de maatschappelijke participatie worden de jongeren aan de hand genomen en wordt er samen gezocht naar werk en scholing. In Amersfoort valt dit onder Nieuw Perspectieven. Welke middelen er worden ingezet is afhankelijk van de mate waarin een jongere open staat voor hulpverlening. Als een jongere geen hulp wil, kan een aanpak snel afgelopen zijn (Gemeente Amersfoort, 2010b). In 's-Hertogenbosch is er het Jeugdpreventieproject (JPP) dat jongeren met problemen weer op het rechte pad wil brengen (Juvans, n.d.). Jongeren kunnen in Deventer terecht bij het KIJ. Zij bieden informatie en praktische hulp. In Arnhem is het project KANSjongeren opgezet dat specifiek inzet op het verbeteren van kansen voor risicojongeren (Gemeente Arnhem, 2010b). Er is hierbij samenwerking tussen professionals, beleidmakers, jongeren en bestuurders.

Alle vier de gemeenten leggen bij persoonsgerichte maatregelen de nadruk op de preventieve kant, als het gaat om overlastgevende jongeren. Toch zetten Deventer en 's-Hertogenbosch ook in op repressie door in hun beleid aan te geven dat er maatregelen zijn waarbij de politie direct doorverwijst naar Bureau HALT (Politie IJsselland, 2007.; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a). Ook in Arnhem lijkt ingezet te worden op overlastbestrijding door middel van een intensievere bijdrage van de politie in persoonsgerichte aanpak van criminele jeugd (Gemeente Arnhem, 2008b).

Domeingerichte maatregelen

Op de plekken waar groepen jongeren rondhangen kan door de gemeente middelen worden ingezet. De gemeentelijke rol ligt in Amersfoort, Arnhem en 's-Hertogenbosch bij de openbare ruimte. In ieder wijk met een geprioriteerde jeugdgroep zijn wijkmanagers aangesteld. Zij regelen de aanpak van de overlast en hebben regelmatig contact met politie en het jongerenwerk in de wijk (Gemeente Amersfoort, 2011a). Daarnaast organiseert de gemeente Amersfoort in de zomer extra sport en spel activiteiten in de wijken met geprioriteerde jeugdgroepen (Gemeente Amersfoort, 2010a).

In Arnhem, 's-Hertogenbosch en Deventer worden hangplekken gerealiseerd. De gemeente wil hiermee de overlast verminderen doordat de jongeren op één plek samenkomen (Gemeente Arnhem, 2008a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a; Raster, n.d.). Verder maken ze gebruik van gebiedsontzeggingen en samscholingsverboden. Deze middelen zetten ze in om directe overlast te verminderen.

In alle vier de gemeenten wordt er gewerkt middels een wijkgerichte aanpak. Hier worden activiteiten georganiseerd om jongeren en bewoners bijvoorbeeld zich veiliger te laten voelen en meer bij elkaar te betrekken. Jeugdagenten, in Deventer en 's-Hertogenbosch, en wijkagenten, in Amersfoort en Arnhem, laten zich zien in de wijk. Dit vergroot de sociale controle en het veiligheidsgevoel. Dit is duidelijk de preventieve kant van de domeingerichte aanpak. Dit is tegenstrijdig met de groepsmaatregelen van de gemeenten Amersfoort en Arnhem waarin juist meer de nadruk ligt op de repressieve kant. In Deventer zijn de middelen voor jongeren meer preventief van aard. Er worden in deze gemeente ook hangplekken gecreëerd, maar de nadruk ligt vooral op het jeugdnetwerk die elk een aparte wijkopbouwwerker heeft.

Inhoudsanalyse

Het balansmodel

In alle vier de gemeenten is de theorie van Bakker niet expliciet beschreven. In het beleid van de vier steden zijn er wel elementen terug te vinden uit de theorie van Bakker.

In alle gemeenten is er door de jongerenwerkers ingezoomd op de risicofactoren van de jongeren. In het beleid van Arnhem en 's-Hertogenbosch zijn de verschillende risicofactoren waarmee een jongere te maken kan krijgen, zoals bijvoorbeeld schoolverzuim in kaart gebracht (Gemeente Arnhem, 2008a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b). Wanneer het balansmodel gebruikt wordt om de draagkracht te versterken is het belangrijk dat er voldoende beschermende factoren zijn. In alle vier gemeenten wordt er zowel repressief als preventief te werk gegaan. De preventieve factoren die de gemeenten inzetten dragen bij aan het versterken van de draagkracht.

Draagkracht en draaglast

In de beleidstukken van de gemeenten komen de beschermende factoren duidelijk naar voren. Deze factoren hebben drie verschillende niveaus.

Microniveau is het niveau met de persoonsgerichte benadering van het jongerenwerk. Er is in alle vier de gemeenten ingezet op de kindfactoren door een vertrouwensband met de jongeren te creëren (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Arnhem, 2011c; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b; Raster, n.d.). Daarnaast wordt er in Amersfoort, Arnhem en Deventer gewerkt aan talentontwikkeling van jongeren om zo het zelfvertrouwen van de jongeren te stimuleren (Gemeente Amersfoort, 2011a; Rastergroep n.d.; Rijnstad & Pactum/Rijn-Side, 2010). In Amersfoort, Deventer en 's-Hertogenbosch worden de ouder- en gezinsfactoren beïnvloed door opvoedingscompetenties te bevorderen door het aanbieden van opvoedingsondersteuning of buurtouderprojecten (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Deventer, 2007; Gemeente 's-

Hertogenbosch, 2010b).

Op *mesoniveau* is in de vier gemeenten benadrukt dat het belangrijk is om de jongeren uit de anonimiteit te halen door een netwerk te creëren in de buurt. Hierbij is er contact gelegd tussen de jongeren en de buurtbewoners om zo de sociale cohesie te vergroten (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b; Rastergroep, n.d.).

In de beleidsstukken van de vier gemeenten wordt het *macroniveau* nauwelijks genoemd. 's-Hertogenbosch en Deventer noemen de binding met scholen voor een goede toekomst (Gemeente Deventer, 2010; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b). Daarnaast is in het beleid van Deventer benadrukt dat er tolerantie voor jongeren moet zijn vanuit de bewoners om zo een open samenleving te creëren.

De risicofactoren van jongeren komen in beeld in het casuoverleg. Het casuoverleg is terug te vinden in de vier gemeenten. Hierbij wordt de persoonsgebonden problematiek besproken en welke partners een plan van aanpak gaan opstellen. Naast de preventieve maatregelen worden er ook repressieve maatregelen genoemd.

Algemene kwaliteit

De algemene kwaliteit van het beleid is getoetst aan de hand van twee criteria. Ten eerste is gekeken naar de consistentie tussen de doelen van de verschillende gemeenten en de ingezette middelen. Ten tweede worden de doelen geanalyseerd aan de hand van SMART criteria.

Consistentie

Zoals eerder in deze thesis bij de doelen beschreven is, lijkt er inconsistentie te bestaan tussen de doelen van de gemeente en de middelen die worden ingezet. De meetbare doelen bevatten de repressieve kant, het aanpakken van overlastgevende en criminele jongeren door overlastbestrijding en streven naar vermindering van het aantal jeugdgroepen en criminele handelingen. Ook worden primaire en secundaire preventie van overlast uitgewerkt in meetbare doelen (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente Arnhem, 2008a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010b; Gemeente Deventer, 2010). Tertiaire preventie wordt echter ook gebruikt bij de middelen voor het bestrijden van overlast. Jongerenwerkers, straatcoaches, wijkmanagers en welzijnswerkers gaan veel uit van de behoeften van jongeren of de wijk en proberen daarbij aan te sluiten door hulp en zorg te verlenen (Gemeente Amersfoort, 2011a; Gemeente 's-Hertogenbosch, 2010a; Gemeente Deventer, 2010; Raster, n.d; Rijnstad & Pactum/Rijn-Side, 2010). Door het leveren van maatwerk dragen de middelen bij aan de repressie van overlast. Dit wordt echter niet concreet benoemd in het beleid van de vier gemeenten, wat het inconsistent maakt.

SMART criteria

SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden (Brug, Assema & Lechner, 2008). De SMART criteria kan gebruikt worden voor het toetsen van de volledigheid van een doel.

Behalve in Deventer, is in de gemeenten sprake van SMART geformuleerde doelen voor het aanpakken van overlastgevende en criminele jongeren door overlastbestrijding en streven naar vermindering van het aantal jeugdgroepen en criminele handelingen. Deze staan vermeld bij de doelen in tabel 3. Heel specifiek zijn aantallen aangegeven voor vermindering van overlast, afgesteld op de trend van politiecijfers. Dit maakt het Specifiek, Acceptabel en Realistisch. Op de gestelde tijd kunnen de politiemetingen uitwijzen of een doel al dan niet behaald is, waardoor deze doelen ook Tijdgebonden en Meetbaar zijn.

De doelen die opgesteld zijn ter verbetering van de ketenaanpak blijven algemeen, waardoor deze niet Specifiek, Tijdgebonden en Meetbaar zijn. Het is Acceptabel de ketenaanpak te verbeteren, aangezien het bijdraagt aan het gezamenlijke doel om overlast van jeugdgroepen te reduceren. De doelen zijn Realistisch, omdat niet aangegeven wordt hoeveel verbetering er moet plaatsvinden. Dit maakt dat met de kleinste verbetering het doel al gehaald is.

De doelen die de gemeenten opgesteld hebben zetten in op de zorg voor overlastgevende jongeren, zoals hierboven beschreven staat bij consistentie. Dit bemoeilijkt het concreet kunnen reflecteren op de zorg, die toch geboden blijkt te worden.

Methoden van onderzoek

Design

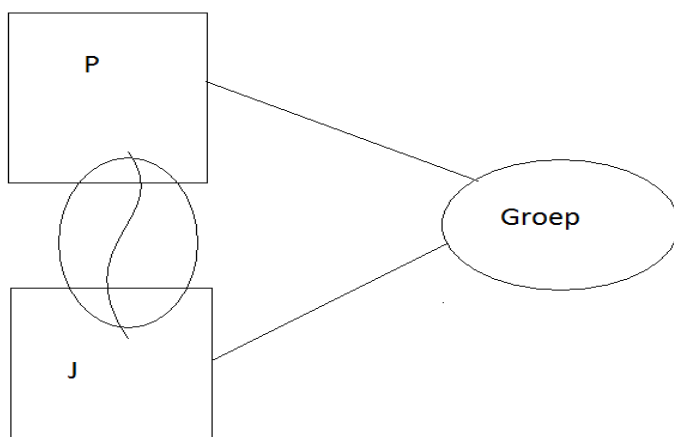
Middels een beleidsanalyse zijn de verschillende actoren die betrokken zijn bij de aanpak op jeugdgroepen geïnventariseerd. Binnen de vier gemeenten waar het onderzoek is uitgevoerd zijn dit de gemeente, de politie en welzijnsorganisaties. Hierbij heeft de gemeente de regierol over het beleid van problematische jeugdgroepen. Op welke manier het beleid is ingevuld, en hoe de invulling van de rol van de actoren vorm is gegeven, is per gemeente verschillend. De overlegvorm die gehanteerd wordt voor jeugdgroepen is het casusoverleg. Omdat de kwaliteit van het uitvoerende beleid afhangt van de communicatie tussen de verschillende actoren is hierop de focus gelegd. Hoe wordt er binnen de vier verschillende gemeenten op elkaar afgestemd? Is er consensus over wie welke taak op zich neemt en zijn de actoren op de hoogte van de verantwoordelijkheden van elke partij? Bij deze vragen wordt de nadruk gelegd op de afstemming tussen preventie en repressie. Wanneer komt politie en justitie in beeld? En op welke manier wordt dit gecombineerd

met hulpverlening? Om erachter te komen of wat er op papier staat ook in de praktijk gebeurt zijn er 18 half-open interviews gehouden.

Interviews

Omdat er bij de aanpak van problematische jeugdgroepen veel actoren betrokken zijn is er een selectie gemaakt uit de belangrijkste actoren. Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen is er tenminste één beleidsmedewerker van de gemeente geïnterviewd, een informant bij de politie, verscheidene informanten bij het jeugdwerk en is het veiligheidshuis meegenomen. Voor een volledig overzicht van de geïnterviewden, zie tabel 5. Bij de keuze van informanten is gekeken naar personen die weten wat het beleid inhoudt en op de hoogte zijn van de uitvoering in de praktijk. Om hier zicht op te krijgen is er gebruik gemaakt van model 1, wat fungeerde als leidraad tijdens de interviews. De focus is gelegd op de samenwerking tussen de actoren, dat middels een kronkelende lijn wordt weergegeven. In het model is gekozen voor de ketenpartners politie en het welzijnswerk - hier aangeduid met een J- omdat op deze manier de preventieve en de repressieve aanpak ten aanzien van een jeugdgroep wordt belicht. Bij het afnemen van de interviews is gebruik gemaakt van de half-open interview techniek, omdat er is gewerkt met een vaste topic lijst.

Model 1. *Schematische weergave van de samenwerking tussen de ketenpartners*

Tabel 5. *Afgenomen interviews in Amersfoort, Arnhem, Den Bosch en Deventer 2011*

	Amersfoort	Arnhem	Den Bosch	Deventer
Gemeente	Beleidsadviseur jeugd Beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid	Wijkmanager	Bestuurlijk juridisch beleidsmedewerker	Programma onderdeel manager Jeugd & Veiligheid
Politie	Coördinator jeugd	Wijkagent	Coördinator jeugd	Coördinator jeugd
Jeugdwerk	Jongerenwerker	Jongerenwerker jeugdcentrum Ambulant jongerenwerker	Projectleider jongerenwerk JJP'er	Coördinator jeugdnetwerk Projectcoördinator team jongerenwerk
Veiligheidshuis		Coördinator aanpak jeugdoverlast		Veiligheidsmakelaar

Topics

Om de interviews te kunnen vergelijken is een topiclijst gebruikt. De openingsvraag tijdens het interview diende ervoor om de werkzaamheden van de respondent te weten te komen. Daarna is gevraagd om een voorbeeldcasus van een geprioriteerde jeugdgroep. Hierbij is er een aantal criteria gesteld aan de jeugdgroep, zodat de aanpak van de vier gemeenten vergeleken kan worden. Er is gekozen voor een overlastgevende jeugdgroep met minimaal 15 leden, waarvan het overgrote deel van autochtone afkomst is. Daarnaast moet er al een aanpak zijn uitgevoerd op de groep. Bij de keuze van type groep is er gekeken naar een groep waarbij er zowel preventief en repressief te werk wordt gegaan, zodat de afstemming tussen de verschillende partijen goed naar voren komt. De resterende vragen zijn behandeld aan de hand van de voorbeeldcasus, waarbij er werd teruggekoppeld of de aanpak gegeneraliseerd kan worden naar andere overlastgevende groepen in de gemeente. De volgende topics zijn behandeld: de aanpak van de respondent of de organisatie op de groep en de communicatie en samenwerking met de betrokken partijen. De interviews zijn afgesloten met de vraag naar de sterke en zwakke punten in het beleid.

Methodologische kwaliteit

Doordat er momenteel veel aandacht uitgaat naar de aanpak van jeugdgroepen is het mogelijk dat de respondenten sociaal wenselijke antwoorden hebben gegeven. Tevens hebben vier verschillende onderzoekers de gemeenten benaderd wat de betrouwbaarheid van het onderzoek kan hebben aangetast. Om de kwaliteit van de interviews te vergroten zijn de meeste interviews in persoon afgenomen. De respondenten zijn van tevoren telefonisch of per mail benaderd. Hierbij is het doel van het interview aangegeven en de topics die tijdens het interview aan bod zouden komen. Het gebruiken van een vaste topiclijst zorgde voor resultaten die onderling vergeleken kunnen worden. Daarnaast werden er samenvattende vragen gesteld door de onderzoeker om de betrouwbaarheid te vergroten. Per organisatie is er een beperkt aantal mensen geïnterviewd, wat invloed kan hebben op de betrouwbaarheid van het onderzoek. Om de betrouwbaarheid te vergroten zijn respondenten meegenomen die kennis hebben van het beleid en de praktijk. Tevens zijn op deze manier verschillende perspectieven meegenomen bij de aanpak op één casus. Zo werd het mogelijk de samenwerking en de communicatie te vergelijken, alsmede het in kaart brengen van de ketenaanpak. Voor een eenduidig beeld zijn de gevonden resultaten van de eerdere interviews meegenomen naar de resterende interviews. Op deze manier is onderzocht of de respondenten op de hoogte zijn van de taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen en of er wordt teruggekoppeld.

Resultaten

Samenwerking en communicatie

Het beleid over jeugdgroepen richt zich, naast de aanpak van jongeren, op het verbeteren van samenwerking en communicatie. De geïnterviewden geven aan dat de samenwerking positief verloopt en dat er veel communicatie is over de jeugdgroepen. Dit is consistent in de vier gemeenten. “Ik ben tevreden, we hebben erg korte lijntjes. Ik denk dat het heel erg duidelijk is wie welke verantwoordelijkheden en taken heeft”, zegt een jongerenwerker werkzaam in gemeente 's-Hertogenbosch.

In alle vier de gemeenten hebben de partners regelmatig contact en zijn ze op de hoogte van elkaars voortgang. Vooral de communicatie in de veiligheidsdriehoek verloopt positief. De communicatie gaat voornamelijk via het casuoverleg maar waar nodig ook daarnaast. Dit is flexibel. “We wachten niet een overleg af”, wordt door een wijkagent uit Arnhem aangegeven. Een duidelijk verschil tussen de gemeenten is dat in Deventer de uitvoering nog in ontwikkeling is, waar

vooral in Amersfoort en 's-Hertogenbosch de samenwerking tussen partners in de praktijk al goed verloopt. In Deventer werken ze sinds een jaar met het veiligheidshuis, waardoor er nu wordt gezocht naar effectiviteit. “Het veiligheidshuis ja dat is toch een beetje abstract, op papier klopt het allemaal, maar wat mij betreft zouden ze een fysieke locatie moeten hebben”, geeft de coördinator jeugd van politie in gemeente Deventer aan. Over de samenwerking zegt hij:

Nu zie je een verschuiving dat de gemeente toch wel iets meer zaken naar zich toegetrokken heeft en nu beginnen ze ook initiatieven te tonen om diverse groepen aan tafel te zetten om afspraken te maken.

Dat de verschillende ketenpartners vertrouwen hebben in het nieuwe plan jeugd en veiligheid dat is opgesteld met de ketenpartners, blijkt uit een interview met een veiligheidsmakelaar van het veiligheidshuis uit Deventer:

De aanpak jeugdcriminaliteit is integraal tot stand gekomen. En dat is niet vanaf één bureau door een beleidsambtenaar geschreven, maar het is door een projectgroep en door een extern iemand die die opdracht heeft gekregen tot stand gekomen, dat vind ik echt fantastisch, de basis om daarvan uit te gaan werken.

In de communicatie spelen vooral casusoverleggen en het veiligheidshuis een belangrijke rol. Vanuit het pedagogisch perspectief gezien komt duidelijk naar voren dat in het casusoverleg door afstemming en het uitnodigen van partners wordt afgestemd op de behoeften van de jongeren. Een jeugdcoördinator van politie Amersfoort zegt bijvoorbeeld:

Daar proberen ze in kaart te brengen wat het voor jongere is en wat de omstandigheden zijn. In het begin is het inventariseren en wat is er bij iedereen bekend. Het totale gezinssysteem. Afhankelijk daarvan probeer je een concreet plan te maken.

Hierbij wordt in gemeente Amersfoort genoemd dat het een gemis is dat jongeren en ouders hier zelf niet meer in betrokken worden. De meeste maatregelen gebeuren op vrijwillige basis, dus zullen pas werken als zij zelf inzien dat er dingen veranderd moeten worden.

Het meest benadrukte knelpunt in de communicatie in Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch is het gat tussen jongerenwerk en politie. Vooral de jongerenwerker lijkt hierin soms in een spagaat te zitten. Een jongerenwerker werkzaam in gemeente Arnhem geeft bijvoorbeeld aan:

Waar de schoen wringt in zo'n covenant, gaat om het stukje veiligheid. In documenten moet niet de naam van jongerenwerker komen te staan, want dat schaadt vertrouwen bij jongere. Ik wil graag alles weten en daarover kunnen

praten en zeggen hoe die weegschaal werkt; als je dat doet, dan dit. Als zij mij dat niet meer gaan vertellen, omdat ik het moet doorbrieven dan kan dat niet meer.

Daarnaast geeft ook een beleidsmedewerker uit gemeente Deventer zijn visie hierop, waaruit blijkt dat de communicatie tussen politie en jongerenwerk een lastig punt is:

Zij (jongerenwerkers) weten zoveel over de groep, maar kunnen ook niet alles doorgeven aan de politie, omdat de jongeren dan weten dat het van hun komt en dan raken zij het zicht op de groep kwijt. Dat is dus een heel moeilijk thema, wanneer ga je het als jongerenwerker overleggen en wanneer ga je de politie tippen.

In Amersfoort lijkt dit probleem er niet te zijn. Jongerenwerk geeft aan alle informatie uit te wisselen met de politie en samen wordt er overlegd wat er met die informatie gebeurt:

Wij vertellen alles aan de politie. De informatie die wij zien en die de jongeren aan ons vertellen komt altijd bij de politie terecht. Ik, als jongerenwerker, ga op jongere af en probeer in gesprek te gaan en de politie handelt alleen als hij een overtreding pleegt. Maar alle informatie wordt uitgewisseld.

Een knelpunt in Amersfoort is de bureaucratie waar de gemeente tegen aanloopt. Het duurt lang voordat acties uitgevoerd worden en ze hebben veel te maken met regels. Politie en jongerenwerk proberen hier wel begrip voor te tonen, maar vinden dit soms lastig.

De gemeente blijft toch achter met acties, maar als het goed uitgelegd kan worden dan kun je er beter begrip voor tonen. Soms denk je, stap eens over die ambtenarij heen, maar als je het verhaal erachter hoort dan snap je wel dat het lang kan duren.

Volgens de geïnterviewden uit 's-Hertogenbosch en Deventer is het belangrijk dat jongerenwerkers de jongeren niet laten vallen op het moment dat zij met de politie in aanraking komen. Daarnaast moet er duidelijk zijn dat er een nauwe samenwerking is tussen alle partners, zodat jongeren weten waar ze aan toe zijn en het gevoel hebben gerespecteerd te worden. Een jeugdpreventiemedewerker werkzaam in gemeente 's-Hertogenbosch zegt hierover:

Bespreken van gegevens is niet gevoelig vanwege de convenant, waardoor je privacy dingen mag bespreken. Als je niet meer mag zeggen over wie het gaat kom je geen steek verder. Dan ben je langs elkaar heen aan het werken. Het is juist belangrijk dat het net zich sluit! Dit geven we ook aan bij de jongeren. Ik denk ook dat dit juist meer vertrouwen creëert, omdat de jongeren bijvoorbeeld ook weet dat je als hulpverlener een jongere niet laat vallen op het moment dat ze

in aanraking komen met politie.

Tevens wordt er in gemeente Deventer aangegeven dat jongerenwerkers betrouwbaar zijn, maar geen vertrouwenspersonen. Hier wordt een duidelijke scheidingslijn geschetst, die overgebracht kan worden op de jongeren.

Repressie en preventie

Zoals af te lezen is uit de doelen van het landelijk en gemeentelijk beleid, ligt de nadruk op de repressieve kant van overlastgevende jeugdgroepen. In de interviews is gekeken naar de afstemming van repressie en preventie in de praktijk. De inzet van betrokken actoren lijkt niet alleen repressief, maar ook preventief. Zo zegt de coördinator Jeugd van politie Deventer:

Voordat je zeg maar repressief een groep gaat aanpakken moet er eigenlijk al een hele hoop gebeurd zijn. Wat niet geholpen heeft of is mislukt. Als die opbouw is doorlopen kan het geen onverwacht moment zijn, je hebt niet binnen 10 minuten een criminele groep. Dat ontwikkelt zich.

Een van de wijkmanagers, werkzaam voor de gemeente Arnhem, zegt in een interview dat er inderdaad afstemming moet plaatsvinden tussen repressie en preventie. Maatwerk wordt belangrijk gevonden:

Handhaven daar waar moet, maar zorgen daar waar wenselijk! We kijken steeds wat is de insteek waar we voor moeten kiezen? Er zijn situaties waarin je op het eerste gezicht agressie ziet, maar als je gaat afpellen komt er iets anders onder vandaan.

Jongerenwerkers geven aan te maken te hebben met de vrijblijvende keuze van de jongeren waarmee zij werken om betrokken te zijn bij het jongerenwerk en kunnen daarom niet meer doen dan wat een jongere toelaat. Zo geeft een jongerenwerker uit Arnhem aan dat “doorzettingsvermogen gestimuleerd moet worden en daar zie ik ze te weinig voor, want ze hoeven hier niet verplicht heen te komen”. Een jongerenwerker uit 's-Hertogenbosch geeft aan welwillend te zijn bij te dragen in de aanpak van criminele jongeren, maar de vrijblijvende basis belemmert dit:

Criminele jongens zijn jongens die de keuze voor dat pad gemaakt hebben. Als ze besluiten een andere richting in te willen kunnen ze wel naar ons toekomen, het is niet zo dat wij daar niet voor open staan. Maar er zit nergens een dwingend aspect in het jongerenwerk.

Waar het vrijblijvende aspect ophoudt komt de politie in beeld, aangezien zij in staat zijn dwingend op te treden. Een beleidsmedewerker van de gemeente Deventer zegt dat “je natuurlijk

pas repressief kan ingrijpen als er zwaar overlastgevend of crimineel gedrag plaatsvindt. Je probeert zoveel mogelijk in de preventiesferen of in de zorgsferen op te lossen”. De coördinator Jeugd van de politie uit Amersfoort geeft aan dat er repressief opgetreden en toezicht gehouden wordt door agenten: “toezicht houden en eventueel repressief optreden of bekeuren op momenten dat het kan”. Een wijkagent uit Arnhem benadrukt de noodzaak om dwingend op te treden: “Uiteindelijk ben ik de enige van het clubje die een bon kan uitschrijven en dat zal ik dan ook doen” en “Blijkbaar zoeken ze dan de grens, dan moeten wij die wel geven”. Dezelfde wijkagent geeft echter ook aan niet alleen hard op te treden:

Soms zie je jongeren, daar zit wat in. Er was een jongere, die heb ik toen mee genomen een avond de Korenmarkt op. Die wou portier worden. Hij zei: “Een echte vent wordt geen agent”. Dus ik zei wat wordt een echte vent dan wel? Wat wil je eigenlijk? “Misschien wel beveiliging”. Toen is dat gaan rollen en heb ik hem mee genomen. Een aantal portiers langs geweest, ik in burger ook.

Deze vorm van contact maken is uit de interviews met de politie Amersfoort, Deventer en 's-Hertogenbosch niet direct naar voren gekomen. In 's-Hertogenbosch en Deventer daarentegen, zijn wel jeugdagenten aangesteld om betrokkenheid te vergroten.

Het Veiligheidshuis is gekomen om preventief en repressief beleid op elkaar af te stemmen. In een presentatie van de gemeente Arnhem over de aanpak van overlastgevende jeugdgroepen wordt aangegeven dat “door de komst van de coördinator jeugdoverlast en de regie vanuit het veiligheidshuis er meer afstemming is tussen preventie en repressie. Er is geïnvesteerd in een betere samenwerking, het aansluiten op elkaar”. In 's-Hertogenbosch lijkt volgens een jongerenwerker ook verbetering te zijn:

Er is een nieuwe start gemaakt volgens mij een jaar geleden. We werken nu gewoon veel efficiënter. Voorheen bespraken we 30 groepen en werden er geen concrete afspraken gemaakt. In de praktijk gebeurde heel weinig. Nu hebben we duidelijke afspraken. Wij doen activiteiten, politie doet extra inzet, Juvans doet extra inzet op een paar individuen. Eerst wisten we niet wie doet wat en nu wordt er telkens overlegd, waar zit je?

In Amersfoort is een tegenstrijdig bericht vernomen uit een interview met een jeugdwerker, namelijk dat het Veiligheidshuis niet altijd een positief effect heeft op jongeren: “Kijk, ja die gaan zitten of komen los, hebben hun maatregel dat ze gekregen hebben gedaan en dan houdt 't op, er zit geen verbetering in. Bij heel veel jongens zit er geen verbetering in”.

Aangezien het Veiligheidshuis in Deventer net gestart is, kan er niet bepaald worden of er

verbetering is gekomen in de afstemming tussen preventief en repressief beleid.

Conclusie

Aan de hand van het gemeentelijk beleid van vier steden in Nederland, namelijk Amersfoort, Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch, is er een beleidsanalyse gedaan. De volgende vraag is gesteld: *Hoe is de ketensamenwerking binnen de verschillende gemeenten in de praktijk? En hoe is de repressieve en preventieve kant op elkaar afgestemd?*

Een belangrijke bevinding is dat sinds de komst van het veiligheidshuis de samenwerking in Amersfoort, Arnhem en 's-Hertogenbosch verbeterd is. In het veiligheidshuis komen de actoren bij elkaar waardoor volgens de verschillende partners de lijntjes korter zijn. Door het veiligheidshuis zijn de ketenpartners beter op de hoogte van de aanpak uit verschillende invalshoeken, waardoor er een betere afstemming plaatsvindt. In Deventer kan hier nog geen conclusie over getrokken worden, omdat het veiligheidshuis pas een jaar actief is.

Een duidelijk knelpunt dat in de gemeenten Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch ervaren wordt is de spagaat waarin jongerenwerkers zich bevinden. Hiermee wordt het dilemma bedoeld van het wel of niet doorspelen van informatie aan de politie. Jongerenwerkers krijgen het gevoel dat zij in een tweestrijd zitten, waarbij zij moeten kiezen tussen de vertrouwenrelatie met jongeren of de samenwerking met de andere partners. In de gemeente Amersfoort wordt deze tweestrijd niet ervaren. Wel ziet politie en jongerenwerk problemen met de bureaucratie waar de gemeente tegen aan loopt. Hier is een duidelijker gat zichtbaar tussen de gemeente en andere partners.

Wat betreft repressie en preventie wordt er afgestemd door politie in te zetten waar het werk van jongerenwerkers ophoudt, doordat jongeren criminele gedragingen vertonen. Via het casusoverleg vindt deze afstemming plaats. In de praktijk blijkt dit echter een lastige opgave te zijn. De aanpak van jeugdgroepen gebeurt voornamelijk op vrijwillige basis, hierdoor blijft de aanpak op de preventie kant. Daarnaast behaalt de repressieve aanpak niet altijd het gewenste effect. Politie kan pas ingrijpen als er daadwerkelijk een strafbaar feit gepleegd wordt en heeft moeite met het feit dat jongeren snel weer uit detentie komen. Misdad lijkt hierdoor te belonen, omdat het vaak veel oplevert voor de jongeren en de straffen een minimale impact hebben.

Uit de beleidsanalyse is één van de belangrijkste bevindingen dat de doelen niet aansluiten op de middelen. Het gemeentelijk beleid heeft doelen op overlastbestrijding, terwijl de middelen ook het zorgaspect betreffen en daarmee de preventieve aanpak. De grootste inconsistentie is te zien bij de persoonsgerichte maatregelen. Toekomstperspectief bieden lijkt bij de 'meelopers' het belangrijkste doel. Bij deze jongeren wordt zelden repressie toegepast en ligt de voorkeur bij

preventie. Bij criminele jongeren ligt dit anders, zij worden hoofdzakelijk aangepakt door de politie.

Discussie

Een knelpunt dat gevonden is uit de analyse is de spagaat van jongerenwerk met de politie.

Jongerenwerkers vinden het lastig welke informatie zij door kunnen geven aan de politie.

Amersfoort lijkt dit probleem niet te ervaren. Zij geven aan alle informatie uit te wisselen met politie. Arnhem, Deventer en 's-Hertogenbosch denken dat hierdoor de vertrouwensrelatie in gevaar komt. Is het terecht dat Amersfoort dit knelpunt niet ervaart? Is het een gebrek aan aandacht voor de vertrouwensrelatie of hoeft het daadwerkelijk geen probleem te zijn? Om criminaliteit te verminderen lijkt het volgens de gemeenten belangrijk te zijn om te weten wat jongeren uitvoeren. De vraag is of de functie van een jongerenwerker hiermee in het geding komt wanneer zij deze taak op zich nemen. Het probleem is moeilijk te indiceren, omdat eerst vastgesteld moet worden hoe jongeren de spagaat ervaren.

Uit de SMART geformuleerde doelen van het gemeentelijk beleid van alle vier de steden is af te leiden dat overlastbestrijding het belangrijkste is bij overlastgevende jeugdgroepen. Echter, de middelen die ingezet worden zijn ook gericht op het voorkomen van overlast. Om ook de preventieve kant in het beleid terug te laten komen, zouden deze middelen verwerkt kunnen worden in doelen. Dit betekent niet dat de praktijk hier nadelen van ondervindt, maar op deze manier sluiten praktijk en beleid beter op elkaar aan.

Referenties

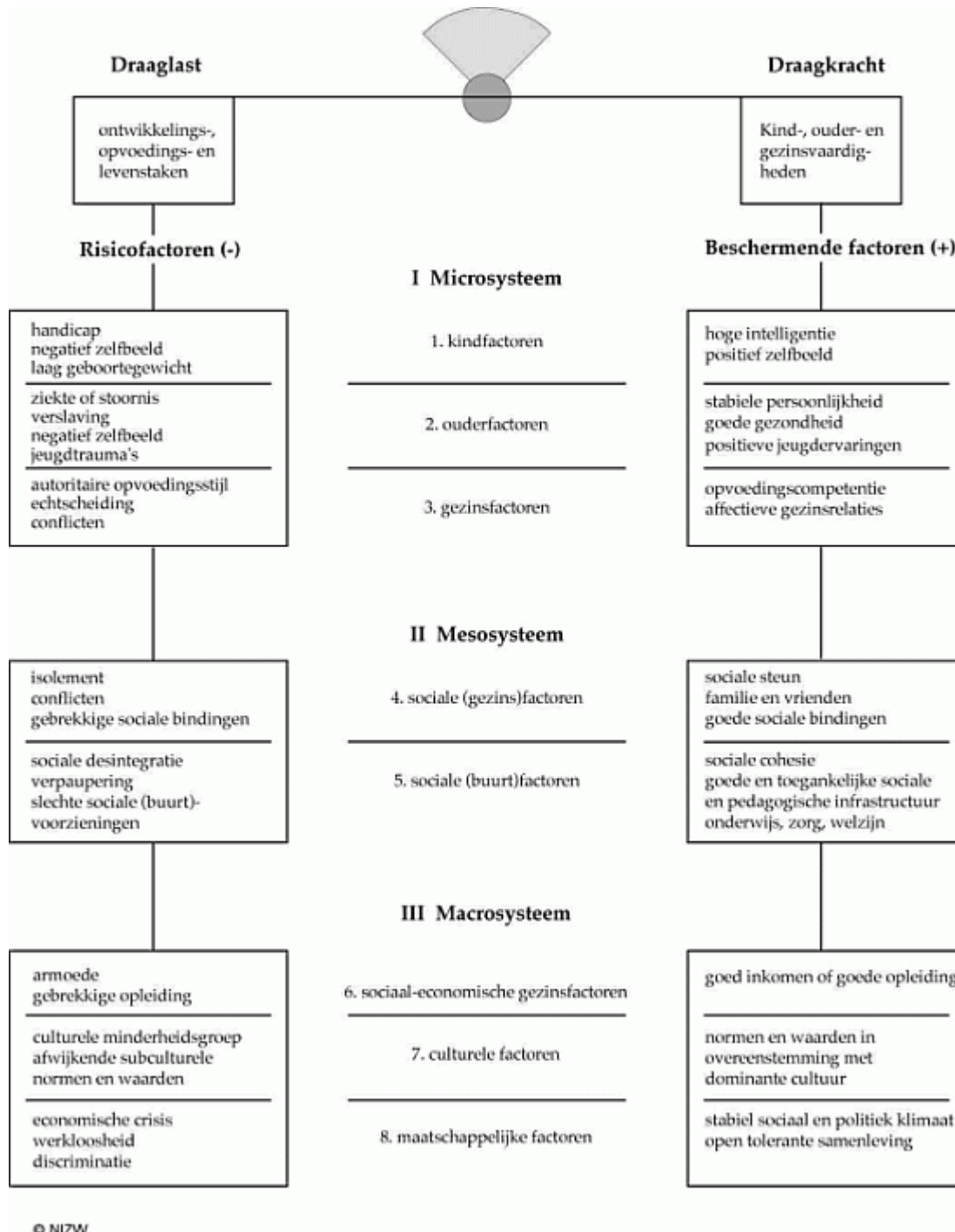
- Agnew, R., Matthews, K.S., Bucher, J., Welcher, A., & Keyes, C. Socioeconomic status, Economic problems and Delinquency. *Youth Society*, 40, 159-181
- Bakker, I., Bakker, K., van Dijke, A., & Terpstra, L. (1998). *O&O in perspectief*. Utrecht, Nederland: NIZW Uitgeverij.
- Bronfenbrenner, U. (1980). *The Ecology of Human Development: Experiments by nature and design*. Cambridge, Massachusetts: Harvard UP
- Brug, J., Van Assema, P., & Lechner, L. (2008). *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering: Een planmatige aanpak*. Assen, Nederland: Van Gorcum.
- CCV. (2008). *Aanpak hangjongeren in gemeenten*. Rijswijk, Nederland: Drukkerij Artoos
- Coach. (n.d.) *Coach Deventer*. Verkregen op 21 februari 2011 van <http://coachdeventer.nl/>
- Cornish, B. D., Clarke V, R. (1986). *The Reasoning Criminal. Rational Choice Perspectives on Offending*. New York: Springer:Verlag
- Ferwerda, H., & Kloosterman (2006). *Jeugdgroepen in beeld*. Den Haag, Nederland: Elsevier Overheid
- Ferwerda & van Ham (2010). *Problematische jeugdgroepen in Nederland. Omvang, aard en politieproces beschreven*. Arnhem, Nederland: Bureau Beke.
- Gemeente Amersfoort (2009). *Veiligheidsmonitor 2009*. Verkregen op 12 februari, 2011, van <http://www.amersfoort.nl/smartsite>
- Gemeente Amersfoort (2010a). *Handleiding modellen groepsaanpak Amersfoort 2010*. Verkregen op 12 februari, 2011 van <http://www.wegwijzerjeugdneveiligheid.nl/doc/modelhandleiding>
- Gemeente Amersfoort (2010b). *Model privacy reglement groepsaanpak 2010*. Verkregen op 12 februari 2011, van <http://www.wegwijzerjeugdneveiligheid.nl/doc/modelprivacyreglement>
- Gemeente Amersfoort (2011a). *Integraal Veiligheidsprogramma in Amersfoort 2011-2014*. Verkregen op 6 februari, 2011, van <http://www.amersfoort.nl/veiligheid>
- Gemeente Amersfoort (2011b). *Veiligheidsprogramma Amersfoort 2011*. Verkregen op 8 februari, 2011 van <http://www.amersfoort.nl/jaarplan2011>
- Gemeente Arnhem (2008a). *Integraal jeugdbeleid Opgroeien in Arnhem 2008-2011*. Verkregen op 9 februari, 2011, van <http://www.arnhem.nl/dsresource?objectid=85571&type=org>

- Gemeente Arnhem (2008b). *Integraal Veiligheidsbeleid 2008-2011 deel 2*. Verkregen op 2 maart, 2011, van <http://www.arnhem.nl/dsresource?objectid=104967&type=org>
- Gemeente Arnhem (2009a). *Stadsfoto Arnhem: Afruk 2009*. Verkregen op 16 mei, 2011, van <http://www.arnhem.nl/dsresource?objectid=89645>
- Gemeente Arnhem (2009b). *Perspectiefnota 2009-2012*. Verkregen op 14 februari, 2011, van <http://www.arnhemstemt.nl/dsresource?objectid=105813&type=org>
- Gemeente Arnhem (2010a). *Aanpak jeugdoverlast Arnhem 2009*. Verkregen op 14 februari, 2011, van http://www.old.arnhem.nl/bi_brondoc/MO/2010/02/10/tk%20MO%20jeugdoverlast.pdf
- Gemeente Arnhem (2010b). *Kansjongeren 2009*. Verkregen op 9 maart, 2011, van <http://www.arnhem.nl/content.jsp?objectid=88699>
- Gemeente Arnhem (2011a). *Meerjarenprogrammabegroting 2011-2014*. Verkregen op 14 februari, 2011, van <http://www.arnhem.nl/dsresource?objectid=105836&type=org>
- Gemeente Arnhem (2011b). *Presentatie Aanpak jeugdoverlast*. Bijgewoond op 31 maart, 2011.
- Gemeente Arnhem (2011c). *Kaders aanpak jeugdoverlast 18-01-2011*. Verkregen op 2 maart, 2011, als bijlage van Hans Kleinrouweler.
- Gemeente Deventer.(2010). *Veiligheid in uitvoering 2010- 2014*. Deventer. Nederland
- Gemeente Deventer. (2007) *Beleidsplan WMO Deventer 2008-2011*. Deventer. Nederland
- Gemeente 's-Hertogenbosch (2010a). *Integraal veiligheidsplan 2010-2014*. 's-Hertogenbosch. Nederland.
- Gemeente 's-Hertogenbosch. (2010b). *Voorrang voor jeugd 2010-2014*. 's-Hertogenbosch. Nederland
- Gemeente 's-Hertogenbosch. (2010c). *Veiligheidsmonitor 2010*. 's-Hertogenbosch.Nederland.
- Gottfredson, R, M., Hirschi, T. (1990). *A General Theory of Crime*. Stanford: Stanford University Press
- Juvans (n.d.) *Jeugd Preventieprogramma*. Verkregen op 18 februari 2011, van <http://www.juvans.nl>
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley, CA: University of California Press
- Karimi, A. (2011, Maart 21). *Lik-op-stuk werkt averrechts*. Experts: stoere taal geen oplossing probleemjeugd. *Spits*, pp. 6
- Kwong Wong, S. (2005), *The Effect of Adolescents Activities on Delinquency: A Differential Involvement Approach*. *Journal of Youth and Adolescence*, 4, 321-333
- KIJ. (n.d.) *kij*. Verkregen op 10 februari 2011 van http://kij.nl/Htab1_vvlg.asp?Id=-1230613189
- Ministerie van binnenlandse zaken en koninkrijkrelaties. (2010) *Vijf maatregelen, bestrijding overlast en verloedering*. Verkregen op 15 februari 2011, van <http://www.ccv.nl>

- Ministerie van Justitie (2010). *Beleidsdoorlichting – jeugdsancties*. Verkregen op 15 februari 2011, van <http://www.ccv.nl>
- Politie district meierij. (2010). *Samenwerking levert goede resultaten op*. Verkregen op 15 februari 2011, van <http://www.politie.nl>
- Politie IJsselland. (2007) *Jeugdcriminaliteit*. Verkregen op 15 maart 2011 van <http://www.politie.nl/ijsselland/politieabc/criminaliteit/jeugdcriminaliteit.asp>
- Politie IJsselland. (2010) *Update 2010 Gebiedsscan Deventer*. Deventer. Nederland.
- Rastergroep. (n.d.) *Jeugdnetwerk*. Verkregen op 21 februari 2011 van http://www.rastergroep.nl/volwassenen/samen_leven_in_de_wijk/jeugdnetwerk/
- Rijnstad & Pactum/Rijn-Side (2010). *Werken op straat*. Verkregen op 4 april, 2011, als bijlage van Marielle Peters, Rijnstad
- Veiligheidshuizen (2010). *Veiligheidshuizen: Achtergronden, doelstellingen, borging en verdere ontwikkelingen*. Verkregen op 7 mei, 2011, van http://www.veiligheidshuizen.nl/doc/publicaties/brochure_veiligheidshuizen2010.pdf
- Sutherland, H. E. (1947). *Principles of Criminology*. Philadelphia: Lippincott
- Veiligheidshuis. (2011) *Presentatie van het veiligheidshuis*

Bijlagen

Bijlage 1. Balansmodel

PROJECTKADERS

Datum : 18 januari 2011

Aan : Deelnemers aanpak jeugdgroepenoverlast.

Van : Hans Kleinrouweler en Henk Banus.

Betreft : Kaders aanpak jeugdoverlast.

Status : Vastgesteld.

Kaders bij aanvang van het project “Aanpak van jeugdoverlast in Arnhem”.

Doelstelling college: verminderen van de jeugdoverlast in Arnhem.

Vanuit het college zijn enkele **uitgangspunten** meegegeven ten behoeve van de aanpak:

1. De aanpak is veelomvattend en er zijn meerdere partners bij betrokken.
2. Ondersteuning en begeleiding is gewenst om tot een eenduidige aanpak te komen.
3. Vanuit het Veiligheidshuis Arnhem zal de coördinatie plaatsvinden op zowel de plannen van aanpak en uitvoering ervan op wijkniveau, als op de individuele aanpak door de projectgroep.
4. Vanuit het Veiligheidshuis Arnhem zal ook de evaluatie van de aanpak jeugdoverlast worden uitgevoerd en de bevindingen voorgelegd aan het college.
5. Zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande wijkoverleggen.
6. Regierol bij de uitvoering op wijkniveau bij de wijkmanager/ coördinator jeugdoverlast.
7. Alle groepen in beeld.
8. Problematische groepen in beeld brengen en houden met de shortlist.
9. Waar nodig plannen van aanpak maken op groepen met prioriteit, volgens een vaste structuur, zodat inzet, planning en benodigde inzet inzichtelijk gemaakt worden.

Vanaf de start in augustus 2010 is een aantal zaken naar voren gekomen. Deze dwingen tot het tussentijds vaststellen van enkele kaders over de uitvoering van het project. Verantwoording, inzet en sturing op deelnemers en de “spelregels” voor de overlegvormen zijn niet voor iedereen even duidelijk.

Doelstellingen project:

1. Ten opzichte van de nulmeting:
  - a. Aanpakken van één criminele groep in Arnhem.
  - b. Aanpakken van één overlastgevende groep (indien aanwezig) per wijk in Arnhem.
  - c. In beeld brengen en volgen van alle jeugdgroepen in Arnhem.

- d. In beeld brengen van alle problematische groepen in Arnhem.
2. Opzetten en borgen van de integrale structurele aanpak van jeugdoverlast in Arnhem.
3. Opzetten en uitvoeren van een integrale registratie van alle groepen en de eventuele aanpak. Waardoor (aanpak van) groepen, planning en benodigde inzet inzichtelijk zijn.
4. Opzetten en borgen van een integrale structuur binnen het ambtelijk apparaat van de gemeente Arnhem. Waardoor een eenduidige aanpak naar de diverse partners en contactpersonen ontstaat.
5. Aansluiting bereiken in taken en verantwoordelijkheden, tussen de kernpartners. (Politie, Stichting Rijnstad, Pactum/Rijn-Side en de gemeente Arnhem.)

De politie blijft op basis van de landelijke standaard één maal per jaar de groepen inventariseren, analyseren en rapporteren aan de lokale driehoek.

Er zal een **nulmeting** nodig zijn om resultaten te kunnen meten. Deze (objectieve) nulmeting was niet voorhanden. De politie heeft in mei 2009 en in april 2010 een inventarisatie onder alle wijkagenten gehouden. Dat leverde in mei 2009 19 jeugdgroepen op en in april 2010 waren dat er 9. Daarnaast maakt de politie gebruik van de zogenaamde MARAP's. Stichting Rijnstad en Pactum/Rijn-Side hanteren binnen hun organisaties een eigen halfjaarlijks rapportagesysteem. Bij deze organisaties zijn gegevens opgevraagd tot juli 2010. Daaruit zal een nulmeting worden gereproduceerd.

De gemeente heeft geen eigen registratie van jeugdgroepen.

Het project is op coördinatie- en beleidsniveau ondergebracht bij het Veiligheidshuis Arnhem.

De coördinator jeugdoverlast zorgt voor de projectmatige gemeentelijke afstemming, registratie, verslaglegging naar de lokale driehoek, college en het districtsoverleg. Ook verzorgt het Veiligheidshuis een tussentijdse- en een eindevaluatie. Respectievelijk juni 2011 en juni 2012. De coördinator jeugdoverlast vervult deze werkzaamheden/taken.

Het Veiligheidshuis zorgt voor borging van deze functie op de langere termijn, na vertrek van de coördinator jeugdoverlast (i.v.m. de tijdelijke functie).

Het project wordt uitgevoerd op wijkniveau onder regie van de wijkmanager. Afstemming vindt plaats binnen een jeugdgroepenoverleg in de wijk. Dit overleg is op uitvoeringsniveau. Startend met de beschreven kaders en uitbouwend naar een strategisch beleidsplan halverwege 2011. Hiervoor is de coördinator jeugdoverlast verantwoordelijk.

Centraal is in principe gekozen voor inbedding van dat overleg in het OZO¹. Binnen dat overleg zijn de beter gekwalificeerde en breed opererende partners al aanwezig, de eerder genoemde kernpartners. Er kan gekozen worden voor een ander overleg mits het overleg, op afgeschaald niveau, aansluit bij de andere lopende inhoudelijke onderwerpen.

De coördinator jeugdoverlast ondersteunt en vervangt de wijkmanager op wijkniveau, waar nodig.

Spelregels OZO – jeugdoverlast:

1. De voorzitter zorgt per wijk voor een regelmatige planning van het OZO en het agenderen van de jeugdoverlast daarin.
2. De voorzitter zorgt tevens voor een afstemming van het besprokene in de overige overleggen binnen zijn/haar wijk. Voorkomen moet worden dat zelfde onderwerpen op meerdere overleggen geagendeerd staan.
3. Het Veiligheidshuis verzorgt verslaglegging en registratie.
4. Criminele groepen en overlastgevende groepen met criminele individuen worden opgeschaald naar een politieke aanpak in zeer nauwe samenwerking met de straathoekwerker van Pactum/Rijn-Side en de zorgoverleggen (JOR/ZOR/JCO) binnen het Veiligheidshuis.
5. De aanwezige groepen, de hinderlijke groepen en de licht overlastgevende groepen worden in 1^e aanleg opgepakt door het ambulante jongerenwerker van de Stichting Rijnstad.
6. Voor uitvoering van de punten 4 en 5 wordt ook verwezen naar de bestaande samenwerkingsovereenkomst tussen de Stichting Rijnstad en Pactum/Rijn-Side.
7. Deelnemers hebben voldoende toestemming vanuit hun eigen organisatie om tijdens de vergadering afspraken te kunnen maken om binnen hun eigen mogelijkheden inzet te kunnen plegen. Waar meer inzet nodig is wordt eerst overleg gepleegd met het eigen kader. De beslissing daarvan is in het volgende overleg bekend.
8. De Politie, Rijnstad en Rijn-Side, leveren respectievelijk minimaal 1 wijkagent, 1 ambulante jongerenwerker en 1 straathoekwerker per overleg. Dat wil zeggen dat de organisaties zelf verantwoordelijk zijn voor vervanging. De gemeente zorgt voor aanwezigheid van minimaal een voorzitter (wijkmanager / coördinator jeugdoverlast of vervanger).
9. De voorzitter kan van de deelnemers verlangen dat zij zich conformeren aan de doelstellingen van het project en de uitvoering volgens afspraak ook uitvoeren.

¹ Overleg Zorg en Overlast (pandjesoverleg en overlast achter de voordeur).

10. De shortlist wordt strikt gebruikt als instrument binnen dit overleg. Er worden derhalve ook geen namen van jongerenwerkers op vermeld.

11. De informatie uit de shortlist gaat niet eerder buiten het overleg dan na toestemming van de deelnemers.

12. Privacy waarborgen:

a. Om persoonsgegevens of naar personen herleidbare gegevens uit te wisselen is het nodig dat er een privacyconvenant wordt afgesloten. Verwachting is dat het in januari / februari 2011 gerealiseerd is.

b. Daarnaast geldt voor de overlegvormen tot het convenant er is:

– er worden in principe geen herleidbare persoonsgegevens besproken en zeker niet vastgelegd;

– daar waar het nodig is om beter zicht te krijgen zal eerst gekeken moeten worden naar andere kenmerken. (Bijv. de uitzonderlijke leeftijd van iemand, beschrijving van de samenstelling, etc.);

– in noodzakelijke gevallen kan een naam gebruikt worden, zonder deze te koppelen aan feiten (druggebruik, dealen, vernielingen, etc.);

– als het dan nog niet lukt om zicht te krijgen, houdt het zonder convenant op en moeten we daarin berusten.

In de praktijk zal het inzetten van punt 3 vaak niet nodig blijken omdat de noodzaak niet dermate is dat het uitwisselen van persoonsgegevens nodig is. Dat moet dus wel heel uitzonderlijk zijn.

De rol van de wijkmanager en de coördinator jeugdoverlast² op wijkniveau is:

1. technisch voorzitter voor het overleg en
2. regievoerder over de uitvoering van de aanpak jeugdoverlast in de wijk.
  - a. Zij stimuleren de overige partners tot uitvoering van hun taak en verantwoordelijkheid.
  - b. Zij spreken de uitvoerders aan op het niet nakomen daarvan.
  - c. Zij melden herhaaldelijk niet nakomen van afspraken aan de verantwoordelijke personen binnen die betreffende organisatie.
  - d. Zij volgen afspraken en ontwikkelingen in de aanpak van de jeugdoverlast.
  - e. Zij zorgen voor het doorgeven van meldingen aan de meest relevante samenwerkingspartner in de wijk.³

² Coördinator jeugdoverlast voor die wijken waar geen wijkmanager werkzaam is of als tijdelijke vervanging van de wijkmanager.

³ Met de komst van een centraal meldsysteem wordt dit punt meer actueel.

Taken, verantwoordelijkheden en rollen van politie Rijnstad en Rijn-Side:

1. Verschillen in taken en verantwoordelijkheden:
  - a. De vertrouwensrelatie tussen jongerenwerker / straathoekwerker en jongeren is van groot belang voor het slagen van de doelstellingen/visie van Rijnstad en Rijn-Side. Deze relatie dient ten allen tijde gerespecteerd te worden.
  - b. De politie heeft een taakstelling voor handhaving van de openbare en opsporing van strafbare feiten.
2. De rollen in de uitvoering zijn wezenlijk verschillend. Zij kunnen elkaar juist versterken. Belangrijkste voorwaarde daarvoor is een goed overleg van twee kanten tussen de werkers op straat.
3. De verdeling van die rollen varieert in uitersten. Van “de stok om me te slaan”⁴ tot de “hand voor de aai over de bol”.
4. Zowel de taken, verantwoordelijkheden en rollen moeten zoveel mogelijk in elkaars verlengde te liggen.

Bovenstaande beschrijving is ondergeschikt aan wijzigingen in taken en verantwoordelijkheden vanuit de eigen organisatie.

Hans Kleinrouweler

Coördinator Jeugdoverlast

Veiligheidshuis Arnhem.

⁴ Niet alleen als respijtmiddel, maar ook is het soms nodig om een duwtje in de rug te geven.

